

HARF-İ TA'RİF: “ال”

Arapçada isimlerde belirli, belirsizlik vardır. Belirsiz isimler (nekre) başına harf-i tarif almamış; belirli isimler de başına harf-i tarif (ال) almış olan isimlerdir. كتاب Kitâb, belirsiz, herhangi bir kitap. الكتاب El-Kitâb bilinen, üzerinde konuşulan bir kitaptır. Osmanlıcada Arapça isimler, Arapça tamlamaların dışında harf-i tarifsiz kullanılırlar.

ARAPÇA İSİM TAMLAMALARI

- Arapça tamlamalarda birinci isim belirsiz (nekre), ikinci isim belirli (ma'rife), yani harf-i tarifli olur.
- Birinci ismin son harfi ötre (u - ü sesinde) okunur.
- İkinci ismin (muzâfun ileyh) harf-i tariften sonraki harfine bakılır. Bu harf şemsî harflerden ise şemsî tamlama, kamerî harflerden ise kamerî tamlama yapılıır.

Şemsî tamlama: İkinci kelimenin ilk harfi (harf-i tariften sonraki ilk harf) aşağıdaki harflerden birisiyle başlıyorsa şemsî tamlama yapılıır:

Şemsî harfler: ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

Şemsî tamlama şöyle yapılıır. Birinci kelimenin (muzâf) son harfini ötre okur ve üstten virgüli koyarız. El (elif-lâm) takısı hiç okumaz, şemsî harfi şeddeli okuruz. Birincisini virgüli ile tire arasında, ikincisini kelimenin ilk harfi olarak gösteririz.

نور الشمس	nurü's-şems	güneşin ışığı
سالف الذكر	sâlifü'z-zikr	adı geçen
دار السعادة	dârü's-sa'âde	mutluluk evi

Kamerî tamlama: İkinci kelimenin (harf-i tariften sonraki) ilk harfi aşağıdaki harflerden birisi ise tamlama kamerî olur.

Kamerî harfler: ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي

Kamerî tamlamada sonu ötre okunan birinci isim elif-lâm'ın lâmina bağlanmakta, elif hiç okunmamaktadır. Kaynaştırmayı sağlayan lâm yazıda virgülle tire çizgisi arasında gösterilmektedir.

نور القمر	nûrû'l-ķamer	ayın ışığı, ay ışığı
شيخ الاسلام	şeyhü'l-islâm	İslâm'ın şeyhi
بيت المال	beytü'l-mâl	mal evi (devlet hazinesi)

Şemsî ve kamerî tamlamalara örnekler:

تاج التواريخ	Tâcu't-tevârîh	Tarihlerin tacı
قطاع الطريق	ķutta'u't-tarîķ	yol kesenler, eşkiyâ
خير الناس	Ĥayru'n-nâs	insanların hayırlısı
علوم الدين	'ulumu'd-dîn	din ilimleri
دار التعليم	Dâru't-ta'lim	öğretim evi

مار الذكر	mârrü'z-zikr	adı (zikri) geçen
دار المعلمين	Dâru'l-mu'allimîn	öğretmenler evi
سالف البيان	sâlifü'l-beyân	adı geçen, yukarıda geçen
غزات المسلمين	ğuzâtu'l-müslimîn	Müslüman gaziler

ARAPÇA TAMLAMALARDA DEĞİŞİKLİKLER

1. Muzâfün ileyh (ikinci isim) son harfinde za'id te (ت ، ة) bulunuyorsa bu te ha-i resmiyeye dönüşür.

حفظ الصحة	hıfzu's-sıhha(t)	sıhhatin korunması
دار السعادة	dâru's-sa'âde(t)	sa'âdet evi
اركان السعادة	erkânü's-sa'âde(t)	mutluluk direkleri (devlet adamları)

2. Muzâf (birinci isim)'in son harfinde bulunan ve ha-i resmiye okunan za'id te (ت، ة، ه، هـ) açık te (ت) olarak yazılır.

تذكره	tezkiire	تذكرة الشعرا	tezkiretü's-şu'arâ
سلسله	silsile	سلسلت الذهب	silsiletü'z-zeheb

3. Muzâf aşağıdaki zaman ve mekân zarflarından birisi ise son harfi ötre değil, üstün (fetha) olarak okunur.

بين الملل	beyne'l-milel	milletler arası
بعد اليوم	ba'de'l-yevm	bugünden sonra
قبل التاريخ	qable't-ta'rîh	tarih öncesi, prehistorya
فوق العاده	fevka'l-'âde	olağan üstü
تحت البحر	tahte'l-baħr	deniz altı

4. Muzâf tek başına (ب) bi harfi ceri olabilir. O zaman son harfin ötre okunması kuralı uygulanmaz.

بالآخرة	bi'l-'ahire	sonradan, daha sonra
بالعكس	bi'l-'aks	bilakis, aksine

5. Muzâf (tamlanan) على âlâ, الى ilâ, معنى ma'nâ, أقصى aksâ gibi elif-i maksûre (kısa elif) ile biten bir kelime ise kelime sonundaki "a", "e" olarak okunur.

على الصباح	'ale's-sabâh	sabah erkenden
الى الابد	ile'l-ebed	sonsuz kadar

6. Muzâf (tamlanan)'ın sonu şeddesiz "ye" ise "ı" veya "i" okunur.

قاضي الحاجات	qâdı'l-hâcât	مفتي الانام	müfti'l-enâm
--------------	--------------	-------------	--------------

7. Muzâfin (tamlanan) sonu şeddeli ye ise ötre okunur.

عربي العبارة 'Arabiyyü'l-'ibâre

